

ANALYSE

En høj CO₂e-afgift på de biologiske processer vil føre til et stort tab af arbejdspladser - især i landdistrikterne

Konsekvenserne af en høj CO₂e-afgift på de biologiske processer er utvetydig. En stor del af produktionen i landbrugskomplekset og de tilhørende arbejdspladser vil ikke længere være konkurrencedygtig og dermed bortfalde i Danmark. En høj CO₂e-afgift på de biologiske processer vil føre til et tab på mellem 19.000 og 36.100 arbejdspladser i landbruget og de tætknyttede industrier. Intervallet dækker over forskelle i, hvor intens konkurrencen på de internationale råvaremarkeder antages at være. Effekterne af en CO₂e-afgift vil være størst i landdistrikterne. De kommuner, hvor afgiften forventes at have den største effekt, er Ringkøbing-Skjern, hvor der forventes et tab af arbejdspladser på mellem 737 og 1.411. Derefter kommer Herning med et tab på mellem 620 og 1192. Og det tredje største tab vil ske i Horsens med et tab på mellem 572 og 1.137 arbejdspladser. Se tabel 1 for en opgørelse på alle kommuner i Danmark.

Effekten for beskæftigelsen

Konsekvenserne af en høj CO₂e-afgift på de biologiske processer er utvetydig. En stor del af produktionen i landbrugskomplekset og de tilhørende arbejdspladser vil ikke længere være konkurrencedygtig og dermed bortfalde i Danmark.

Omfanget af tabet af arbejdspladser afhænger af flere forhold. Et af de helt afgørende forhold er betydningen for fødevarerhvervets konkurrenceevne. En CO₂e-afgift vil kun øge produktionsomkostningerne i Danmark, da ingen andre lande i verden har indført en CO₂e-afgift. Det svækker vores konkurrenceevne og producenter i andre lande vil overtage produktionen og vinde markedsandele. Landbrugskomplekset er et eksporttungt erhverv, hvor mere end ¾ af produktionen sendes ud på de internationale markeder. I 2021 var 85.000 arbejdspladser understøttet af landbrugskompleksets eksport på alt knap 83 mia. kr.

Landbrugsprodukter er de råvarer, der ligger til grund for fødevarerproduktionen. Handlen på de internationale markeder er kendetegnet ved mere intens konkurrence end fx produkter fra industrien. Det skyldes, at produkterne er meget homogene og ofte sælges som såkaldte bulkvarer. Således er mulighederne for prisdifferentiering på fx korn meget begrænset sammenlignet med fx en termostat eller et fjernsyn.

En høj CO₂e-afgift på de biologiske processer vil føre til et tab på mellem 19.000 og 36.100 arbejdspladser i landbruget og de tætknyttede industrier. Intervallet dækker over forskelle i, hvor intens konkurrencen på de internationale råvaremarkeder antages at være. I et scenarie, hvor konkurrencen på landbrugsprodukter antages at være lav, så vil en høj CO₂e-afgift på de biologiske processer føre til et tab på 19.000 arbejdspladser i landbruget og fødevarerindustrien i Danmark. Det svarer til beregningerne i De Økonomiske Råds formandskab (2021)¹. I en situation, hvor konkurrencen på landbrugsprodukter antages at være høj, vil afgiften føre til et tab af godt 36.000 arbejdspladser i landbruget og fødevarerindustrien i Danmark. Det er Landbrug & Fødevarers vurdering, at antagelserne i Økonomiske Råds formandskab (2021) om intensiteten af konkurrencen på de internationale råvaremarkeder er for lav.

¹ De Økonomiske Råds formandskab (2021): Økonomi og Miljø 2020

Tabel 1**Reduktion i antal arbejdspladser som konsekvens af en høj Co2e-afgift, antal arbejdspladser**

Branche	Lav konkurrence	Mellem konkurrence	Høj konkurrence
Landbrug og gartneri	-14.500	-20.700	-26.800
Slagterier	-1.900	-3.200	-4.800
Mejeri	-1.700	-2.700	-3.300
Bagerier og brødfabrikker	-300	-200	-200
Anden fødevarerindustri	-700	-800	-1.100
I alt	-19.000	-27.600	-36.100

Anm.: Se afsnittet "Bag om tallene"

Kilde: L&F på baggrund af De Økonomiske Råds Formandskab (2021): Økonomi og Miljø 2020.

Effekterne af en Co2e-afgift vil være størst i landdistrikterne

Landbruget giver anledning til 120.000 arbejdspladser i Danmark. Sammenlignet med andre erhverv, så er koncentrationen af arbejdspladser i landdistrikterne særdeles høj. For landbrugskomplekset befinder 71 pct. af arbejdspladserne sig i yderområderne. Ser man på Danmark som helhed, så er det kun 30 pct., der er beliggende i yderområderne. Jo længere man kommer væk fra de store byer, desto vigtigere er landbrugskomplekset for den lokale beskæftigelse.

Derfor vil en Co2e-afgift også have størst betydning for beskæftigelsen i landdistrikterne. De kommuner, hvor afgiften forventes at have størst betydning, er også de kommuner, hvor landbruget er en vigtig arbejdsgiver. De kommuner, hvor afgiften forventes at have den største effekt, er Ringkøbing-Skjern, hvor der forventes et tab af arbejdspladser på mellem 737 og 1.411. Derefter kommer Herning med et tab på mellem 620 og 1192. Og det tredje største tab vil ske i Horsens med et tab på mellem 572 og 1.137 arbejdspladser. Se tabel 1 for en opgørelse på alle kommuner i Danmark.

Bag om beregningerne

Effekten på beskæftigelsen skal ses som en indikativ vurdering af betydning af konkurrencen på de internationale råvaremarkeder for Danmark. Den internationale konkurrence modelleres i økonomiske modeller ved hjælp af eksportelasticiteter. Eksportelasticiteten angiver, hvordan fødevarerindustriens eksport påvirkes af stigende produktionsomkostninger i Danmark (her en Co2e-afgift).

Til illustration af betydning af valg af eksportelasticiteter har L&F gennemført scenarieberegninger på egen CGE-model. L&Fs CGE-model er en standard komparativ statisk CGE-model, der ikke har fokus på klimatiltag. Som standard CGE-model kan det dog forventes, at simuleringer af produktion og priseffekter vil ligge forholdsvis tæt op ad de resultater vismændene finder, idet modellens struktur på mange områder er identisk i forhold til den af DØRS anvendte model.

Konkret er scenarieanalysen gennemført ved at anvende de samme eksportelasticiteter som DØR (2021) på -5 (lav konkurrence) og dernæst introducerer produktions-skatter, der resulterer i samme produktionsrespons for landbruget, som findes hos DØRS. Dernæst gennemføres to alternative scenarier, hvor landbrugets og fødevarerindustriens eksportelasticiteter hæves til hhv. -10 (mellem konkurrence) og -20 (høj konkurrence) for dermed at simulere betydningen af en stærkere international konkurrence på eksportmarkederne. Priselasticiteten hæves på 17 produktgrupper for landbrugsvarer. Da vi anvender DØRS (2021) som benchmark medtages alle forudsætninger i denne model.

Tabel Fejl! Ingen tekst med den anførte typografi i dokumentet.1
 Tabte arbejdspladser på kommunalt niveau ved en høj Co2e-afgift ved antagelse om henholdsvis lav og høj konkurrence på de internationale råvaremarkeder

Kommune	Kommunetype	Lav konkurrence	Høj konkurrence
Ringkøbing-Skjern	Yder	737	1.411
Herning	Land	620	1.192
Horsens	Mellem	572	1.137
Vejen	Land	560	1.081
Viborg	Land	564	1.056
Aalborg	By	541	1.048
Vejle	Mellem	543	1.046
Holstebro	Land	519	1.009
Vesthimmerlands	Yder	505	974
Aarhus	By	457	906
Thisted	Yder	463	891
Varde	Yder	464	858
Randers	Land	435	849
Sønderborg	Land	428	839
Tønder	Yder	442	826
Esbjerg	Land	414	783
Frederikshavn	Land	393	774
Aabenraa	Land	406	761
Odense	By	388	720
Hjørring	Land	379	703
Haderslev	Land	350	662
Mariagerfjord	Land	333	633
Ringsted	Mellem	308	616
Skive	Yder	316	592
Faaborg-Midtfyn	Land	306	574
Jammerbugt	Land	297	553
Kolding	By	282	543
Brønderslev	Land	271	501
Silkeborg	Mellem	262	489
Norddjurs	Yder	263	488
Næstved	Mellem	258	480
Rebild	Land	245	456
Lolland	Yder	246	456
Bornholms Regions	Yder	237	452
Guldborgsund	Land	238	440
Favrskov	Mellem	225	418
Assens	Land	220	411
Slagelse	Mellem	210	401
Hedensted	Land	211	396

Kommune	Kommune type	Lav konkur- rence	Høj konkur- rence
Ikast-Brande	Land	212	394
Nordfyns	Land	213	393
Kalundborg	Land	205	383
Svendborg	Land	198	374
Holbæk	Mellem	190	351
Morsø	Yder	176	326
Lemvig	Yder	172	318
Skanderborg	By	161	303
Syddjurs	Land	161	298
Vordingborg	Land	160	297
Billund	Land	140	259
Middelfart	Mellem	132	245
Struer	Yder	119	223
Kerteminde	Land	116	214
Fredericia	Mellem	106	210
Roskilde	By	109	209
Frederikssund	By	110	204
Faxe	Mellem	107	197
Langeland	Yder	99	184
Odder	Mellem	98	181
Odsherred	Land	97	180
Nyborg	Land	95	175
Stevns	Mellem	95	175
Køge	By	92	170
Sorø	Mellem	86	160
Lejre	By	75	139
Gribskov	By	65	119
København	By	58	116
Hillerød	By	53	99
Egedal	By	48	88
Samsø	Yder	47	87
Fredensborg	By	36	66
Ishøj	Mellem	31	63
Greve	By	29	54
Ærø	Yder	29	53
Halsnæs	Mellem	23	43
Høje-Taastrup	By	20	40
Helsingør	By	19	36
Furesø	By	18	33
Allerød	By	17	32
Læsø	Yder	15	28
Solrød	By	13	24
Gentofte	By	9	19
Hørsholm	By	8	16
Rudersdal	By	8	15

Kommune	Kommunetype	Lav konkurrence	Høj konkurrence
Tårnby	Mellem	5	10
Ballerup	By	4	8
Dragør	By	4	7
Fanø	Land	4	7
Lyngby-Taarbæk	By	3	6
Hvidovre	By	3	5
Rødovre	By	1	2
Brøndby	By	-	-
Vallensbæk	By	-	-
Herlev	By	-	-
Albertslund	By	-	-
Glostrup	By	-	-
Frederiksberg	By	-	-
Gladsaxe	By	-	-
I alt		19.000	36.062

Anm.: Se afsnittet "Bag om tallene"

Kilde: L&F på baggrund af De Økonomiske Råds Formandskab (2021): Økonomi og Miljø 2020.